

goste pentru Marie. El vrea să ne facă să înțelegem care sunt stimulii actului creator, dar și blocajele acestuia, ce înseamnă libertatea creației, cum își simte artistul publicul, ce vede el dincolo de privirile lui curioase ori devoratoare, cum este când e părăsit de spectatori și cum se vede actorul pe sine atunci când el însuși își dă seama că a eșuat și că a devenit doar o paiată șifonată. Actorul rămâne până la sfârșitul vieții un spărgător de ceață, rolul său fiind acela de a-și ajuta semenii să deslușească drumurile propriilor lor existențe. Sfârșitul fizic al unui actor e unul părelnic fiindcă, de fiecare dată, un alt histrion îi va lua locul și poate îi va repeta istoria.

Nu sunt lucruri tocmai noi care se spun în monologul rostit pe scenă de Mátyás Zsolt. Așa încât, emoția aproximată a recitalului său trebuie să vină nu din ceea ce spune el, ci din felul în care spune. Foarte mobil, permanent mobil, interpretul a intersectat textul cu secvențe coregrafice care tind să evoce cortegiile de fantasme ce agresează provocator ființa acum vlăguită a histrionului. Mai curând grație lor devine pregnantă ideea-cheie și astfel înțelegem că pe cât de bogat în amintiri, iluzii și rafturi de înțelepciune pe atât de fragil, de nevoiaș și evanescent e omul ce și-a spus povestea. Dacă în exprimarea zbaterilor acestei ființe speciale, conștientă de avatarurile pe care le presupune condiția de actor, dar și de ratarea sa umană și profesională, ar fi intrat și necesarul halou de mister, *Spărgătorul de ceață* și-ar fi sporit reușita.

Asociația THEATRON și Teatrul Maghiar de Stat „Csiky Gergely“ din Timișoara – Spărgătorul de ceață, scenariu dramatic de M. Józsa Timea Ildikó și Mátyás Zsolt Imre. Scenografia: Ianis Vasilatos. Imaginea: Schneider Tibor. Mișcarea scenică: András Lóránt. Cu: Mátyás Zsolt. Data reprezentației: 19 octombrie 2007.

Culori și nuanțe

Din materialele cu caracter documentar ce mi-au fost cu amabilitate puse la dispoziție de Secretariatul literar, am aflat că autorul piesei **Culori de femei** (*Couleurs de femmes*), de curând intrată în repertoriul Trupei „Szigligeti“ a Teatrului de Stat din Oradea și prezentată de aceasta în premieră pe țară (dacă nu chiar absolută) e iranian de origine, născut la Teheran și exilat în Franța din motive politice, regimul islamist din țara sa neîmpăcându-se cu felul în care Kazem Shahryari concepe teatrul. Deopotrivă poet și regizor, Kazem Shahryari e adeptul unui teatru de factură poetică, cu multiple și vizibile încatenări în realitate. El a răspuns propunerii venite din partea lui Gérard Astor, directorul Teatrului *Jean Vilar* din Vitry-sur-Seine, care i-a oferit acolo o rezidență de natură să-i permită să scrie o piesă ce ar urma să se transforme într-o trilogie (partea reprezentată la Oradea, deocamdată unica terminată, se cheamă *Vara*) ce urmărește destinul feminin și „culorile“ sale. Dramaturgul avea astfel ocazia să își continue și să dezvolte preocupări tematice mai vechi. Cum respectivul destin trebuia urmărit în mai multe țări europene (Franța, România, Ungaria, dar și Grecia), Kazem Shahryari și-a stabilit o adevărată strategie de lucru, a purces la interviuri documentare cu femei provenite din zonele respective și s-a slujit de confesiunile lor.

Plasată într-un timp doar aparent determinat, ale cărui limite se dilată spre a deveni din ce în ce mai neprecizate cu scopul de a dobândi o alură caleidoscopică,

Culori de femei e o piesă ce nu poate fi povestită ca la carte fără a-i săraci și vulgariza bogăția de semnificații reverberante pe care le incumbă și le dezvoltă personajele sale, investite cu o reală încărcătură simbolică. Punctul de plecare al textului e de factură realistă. Undeva, în Sudul Franței, în arșița verii, o autostradă e blocată în ambele sensuri, iar comunicațiile telefonice sunt tăiate. Doar o cafenea oarecare mai funcționează, loc în care ajung, în disperare de cauză, două tinere femei pe nume Lola și Elsa. Proprietarul micului bistro e un anume Zek, ființă bizară, enigmatică ce prin felul insinuant în care se proiectează în realitatea aparentă dar și în intimitatea existențială a celor două tinere rupe cadrele concrete ale timpului și ale spațiului, le transformă într-un fluid, personajul cu pricina asigurând astfel piesei multiple niveluri de semnificație, de natură parabolică, aforistică, poetică sau analogic-culturală. De fapt, cele 13–14 personaje ieșite din stiloul lui Kazem Shahryari refac prin rătăcirile lor spațio-temporale lumea și *culorile* ei, așa cum pot fi acestea percepute prin ochi de femeie, fie ea logodnică, mamă ori bunică. Există o tehnică a oglinzirii la care face apel dramaturgul, fiindcă femeile investite de soartă cu rolul de exploratori ai esențelor își dezvoltă profunzimea prin reflecții în alte și alte femei, din vremuri ori generații diverse.

Culori de femei e o succesiune de secvențe, un puzzle spațio-temporal plasat în treizeci de locuri diferite, iar menirea regizorului (în cazul de față Meleg Vilmos) e aceea de a le păstra acestor secvențe independența și forța de expresie fără a fragmenta deloc mizanscena. Meleg Vilmos gestionează bine spațiul minimal al scenei (spectacolul se joacă în formulă de studio, cu public pe scenă), plasează fiecare „fotogramă” animată într-o relație de simetrie (mai întâi de ordin spațial) cu cea precedentă, dar cred că un plus de semantism individual ar fi fost de dorit și

ar fi putut fi obținut, într-o primă instanță, grație unui ecleraj ceva mai diversificat, mai inventiv. În general, e o problemă cu luminile în acest spectacol, ele mi se par mult prea „joase”. Ar mai fi fost de asemenea ceva de lucru spre a fi eliminate fragmentele mate, fără penetrație, fără ritm, care fac și ele un deserviciu, pe alocuri, destul de consistent spectacolului. Toți cei zece actori din distribuție (Fodor Réka, Sztotyory József, Gajai Ágnes, Csepei Róbert, Meleg Vilmos, Molnár Júlia, Fábian Enikő, Medgesfalvy Sándor, Firtos Edit, Kovács Enikő) își asumă caligrafia sobră a spectacolului, evoluează simplu, firesc, cu emoție, evitând trăirismele exagerate și patetismele asemenea. Și, din nou, cred că, dacă ar fi fost ajutate de lumini mai generoase, mai expresive, evoluțiile lor ar fi avut de câștigat, cromatica montării așijderea. Într-un spectacol ce se cheamă *Culori de femei* grija pentru nuanțe ar fi trebuit să fie sesizabilă în toate compartimentele.

Teatrul de Stat din Oradea, Trupa „Szigligeti” – Culori de femei de Kazem Sharyari, Traducerea în limba maghiară: Pásztor Gabriella. Regia și scenografia: Meleg Vilmos. Comentariul muzical: Ari Nagy Sándor. Coregrafia: Dimény Levente. Cu: Fodor Réka, Sztotyory József, Gajai Ágnes, Csepei Róbert, Meleg Vilmos, Molnár Júlia, Fábian Enikő, Medgesfalvy Sándor, Firtos Edit, Kovács Enikő. Data premierei: 18 noiembrie 2007.

Elisabeta POP

Rira bien qui rira... toujours

Sala Teatrului de Stat din Oradea se află în reparații generale, pentru câteva luni bune, motiv pentru care s-a și renunțat anul acesta la Festivalul Teatrului Scurt – așa încât e de înțeles de ce repertoriile celor două trupe (română și maghiară) au fost oarecum adaptate sălilor în care își vor desfășura programul în această stagiune. Trupa română va juca în sala mare a Casei Sindicatelor, iar cea maghiară în cea a Filarmonicii orădene (e drept, mult mai elegantă). Spectacolele de studio se vor juca fie pe scenă, cu publicul alături, fie în Sala Studio a instituției. Directorul artistic al trupei Szigligeti, actorul Meleg Vilmos, a anunțat, așadar, un repertoriu alcătuit, în bună parte, din comedii și chiar o operetă.

Începutul s-a făcut, conform promisiunii, cu o farsă aparținând maestrului vodevilului francez, Georges Feydeau. În franceză piesa se numește *Le dindon* (*Curcanul*), dar traducătorul maghiar a ales un titlu probabil mai atractiv pentru publicul lor, numind-o *Prostănacul* sau, eventual, **Găgăuță**.

În calitatea sa de viitor regizor (el a semnat până acum mai multe spectacole), actorul Meleg Vilmos a optat inteligent pentru o piesă veselă, căreia i-a adăugat, de comun acord cu cei patru colaboratori tineri (Kelemen Kata, Dimény Levente, Torkos Istvan și Toth Tunde), ingredientele absolut necesare unui succes sigur: o muzică franțuzească foarte bună, o mișcare-balet vioaie, un decor elegant, costume bine croite și nu mai puțin bine... decoltate, din materiale colorate, frumoase și atrăgătoare și, nu în ultimul rând, ba așa zice chiar în primul, interpreți nu numai potriviți acestui gen defel ușor, ci și cu acea dispoziție specială pentru a declanșa